

(साम्प्रदायिकसुसर्वादिबशद्धावसां प्रायश्चित्तमाठवति । वाक्यं अष्टोत्तारिणां यथायथमुहनीयं) ।

(सुमिह्याठवकनकं सुपाठः मनः) ४

यः

वाच्यमिति प्रोक्तं हेतुः । उं मृष्टे प्रतिपद्यति विषमिति चेतुः श्रुत्वापि ॥ इह मृष्टः । निष्पन्नमिति के कुर्यात्प्रयतः मनस निमृते । अर्थमानं गजहायां प्रेउश्रां उमेवठ । अर्थमानं श्रावृत्तं
मनावृत्तं अर्थमाननिषेधमवशमानतां । गजहायापदं उद्विहितकर्मणः । गजहाया ववाहो जायथा । नेः हिकेयो यदतीतं प्रमते पर्वमन्त्रिषु । गजहायाउ माश्रां जाउउ श्रां प्रकल्पये
॥ अत्रैवाकारं इह मृष्टां प्रमते उद्विष्टमृष्टं मृष्टयामपि च्छ्रामो उवती तिनमूनमूनि नोर्विबोध इति येमिनाः । उथाठविष्णु धर्मो उवेवाश्रु प्रुतिमुगवहायः । पर्वकाने उममया
चेच्छ्रां कोहादिमिहामि । सुमिह्यायागं उच्छ्रं च्छ्रगोर्क कदाठन । मंहादिमिहामि यदा उदाता वमवाश्रामि । माने उच्छ्रं उथादाने होमेश्रां सुवाठने । पुनः मकानो उविता निथमे
वामुवेषुः । निष्पन्नमनामादिकपप्रतिमिहकानेऽपि । वस्तु उच्छ्रं मृष्टयामेमाहाः श्रुतिव सि । उथाठममघप्रिकाशेकारिकं वाश्रमं । इहोवेच्छ्रं मूर्तानुवादि उममापि प्रातीति ।
एतेन ममावाम्यां गतमोमेहायाया प्रां मृष्टी उवे । गजहायाउ माश्रां जाउउ श्रां प्रकल्पयेदि उवठनादमावाम्याश्रां मनमामपि कर्तव्यमिति मेमिने उं हेतुः । उनिधिरुमवशमानतां ।
अत्रैव मृष्टानोऽपि गजहायायोनान् मृष्टा उ कन्यामनमामे वयोदश्यां उहायामेव वमूनने उदमनुवाः । मठयोनायथा । योनामघा वयोदश्यां कुं उवहायमं उतिः । उवेमघायां मंके
ववे १

५७

दाह्येन पशुकाम इति श्रुत्या गोदूशोऽनुनो निवृत्तममसा मणां प्रनयनं विद्वत् निविशत् रेवुं नृणां प्रनयनात् ॥ ३० ॥ न घना कन्यादशमांसांश्च वातू मघाश्यादिशीनात् सुदात् पवदिने उन्ना
 उदिने कृत्वा बजायायोगः । पूर्वदिने उद्योदशीश्राद्धं च कर्तव्यं बोधनात् । उथाठ गृह्यं पविशिष्टे । यथास्तु भवितायाति गितवस्तुमामत् । त्रिभिः उक्तांशं वातू शिमुषः ३३ः सुयमुवा रेडि । १३ न क
 णानाधिकवनन्यायेन उद्यदिने उदिशिनात् पूर्वदिने १ व १ कोदिष्टे श्राद्धमिच्छेत् । नमो ३ मणां सु । अन्वाश्राणवातूके निगिहृत्वा उन्नायां पूर्वदिने १ व श्राद्धं नात् यथा
 सुमिदि वठनमनर्थकं सात् । नठे उद्योदनात् उन्नायामुनमिदिवात् ॥ यणवातू श्रुत्वा
 पाक्वुतिशिर्गाश्रायमाभूदितावधिः । १३ दिविष्णु धर्मो उद्योदनात् वयवम् ।
 दिव्यादो कामद्व्यादिदेशना । १ कोदिष्टे दिव्यादो १ कोदिष्टे दिनिमिदि उदिशि व्रह्मादो कामद्व्यादो १ कोदिष्टे मताकां सुकृत्वा पशुनात् ॥ ३१ ॥ आदिशयादापवातूके निगिहृत्वा प्राशुक्रयथा
 सुमिथादि वठनात् सुगामिनी प्राशु । १ व ३ श्राद्धं निमिदि उद्योदनात् नदीकावात् गोदूशोऽनुनो निवृत्तममसा मणां प्रनयनं विद्वत् निविशत् रेवुं नृणां प्रनयनात् ॥ ३० ॥ न घना कन्यादशमांसांसांश्च वातू मघाश्यादिशीनात् सुदात् पवदिने उन्ना

श्राद्ध २

४०

श्रीप्रादिदिकमश्राद्धेऽथ उत्रमातामहश्राद्धाय नपुनः पार्वनायसुः । वाजिनवदुमानुच्छानाप्रयोजकताः ।
उत्रथाद्यं श्राद्धेषोऽथ । प्रणादिककेशेषु निपुः सुः वडिडिमिडि विविनुकु अयात्त्रे प्रुबधिकमा इविधानं र्बेन विषोधाठ ।
प्रयोजकतः । निउत्थायत्रुत्तले उत्रमातामहश्राद्धं । अविशेषेण कर्तव्यमि नाननिश्राद्ध
निबन्धु । नठमिप्रदानमश्राद्धेन प्राधान्याः श्राद्धविधिवाचं । अदेवं काजयेक
श्रीकवनं कुर्याः निपुः सुनेवनिर्वाणेदिदि मत्तुः प्रुवाने । श्राद्धमपिप्रुकं कृताकुन
येनठ निपुः विविनुकुमोवश्राद्धे कर्तनादिदि । नठमहनिपुः क्रियाया उत्रमातामहश्राद्धं ।
निपुः प्रदानमप्राधान्यमिति वाचं । प्रायुक्तवचनविषोधेन निपुः मत्तुः निश्राद्धं । उत्रथा उत्रः प्रुत्ति

रेडिमोक्षेनाथे कानोषाणे लोभधिकं कृति । कर्षुममं निउत्रं न
धानप्रहृः । एतन्मद्याद्योदमयां मपिप्रुकापिप्रुकोत्तयश्राद्धं प्रुथककार्यमिति मत्तुः
इं निपुः मेकं कर्तव्यमिति मत्तुः । श्राद्धमश्राद्धं यदा कुर्यादिति विधिः श्राद्धः सुतः । उत्र
माहसुमायेना । यमनोकाः समुद्रं नयेद्विष्णुं प्रुबं नवः । इति ग्या प्रुकवनीयवायुप्रुवाने
अनयेवावृत्तकार्यं निपुः निर्वाणनं सुतविधिमत्तुः नठेनां मत्तुः इति कर्तव्यमिति मत्तुः
पिउत्रः निपुः मत्तुः कर्तव्यमिति मत्तुः । उत्रथा उत्रः प्रुत्ति

मर्ग ३

(मन्त्रेका) ३

(निपुः निर्वाणनं निपुः प्रधानकारिण्यं मत्तुः कर्तव्यमिति मत्तुः) २

(निपुः निर्वाणनमिति मत्तुः)
(श्राद्धानं कर्तव्यमिति मत्तुः)
(कर्तव्यमिति मत्तुः)

क्वानं पित्रदानमिच्छः । नठेवमष्टकालः पितृश्रयतिमिच्छे उत्रुपार्षणश्रुतं निषयेनेकोदिष्टे नृक्षानमिच्छिवाचं । घटुकदिवसेमात्रामेकोदिष्टे ऋषार्षणं । एकोदिष्टे पुनि
 क्वानं पार्षणं विनिवर्तयेदिति नयवर्तमानधुतवचनेन प्राणकोदिष्टविधानाः । ननुवमाकुदधिकेष्टे उदिने उदनप्रबमेकोदिष्टे पार्षणमु नरुवेदिच्छिठनु । श्राकुदधिकेनादी
 मूत्रविशेषनविशिष्टे पित्रुदेवतां मनःकुकेवनम्याडिदेवताकुदाः । पार्षणानुठं
 मार्कण्डेयप्रधानं ॥ निवृत्तिघांपितृणां कुकेठिदिच्छि मउमाः । नपिहनानुशेवाने
 वरुणकायवाधुतीघावाकोशाः नरुवर्तुवाक्रमीकीदिताहिमा । मकायाव कुयोशे
 नशानकठेनपर्युदा मामानुवाः । उमादि पित्रुदानं विवर्तयेदिति म पित्रुउवः दद्यादितुथकते नृवादकता पतिः । उदिउवमा प्रकृतिवद्विहृतिन्यायनरुहाः किञ्च उदिउवदानेकथं
 वामनेदीघते । नथप्राणकविधुतावादप्राप्तिः । विधुताने पिप्रकृतिवद्विहृतिविठिनायाः प्राप्तेः । एवमयाडिबिहृति पित्रु उद्यादिदिपर्युदामेणि । नठेव वात्रादीउवामा

४२

विधि २

(विदर्जापदिनमण्युदामातावादेव)

वाभ्यां श्राद्धं कुर्यादिच्छेदावगणिकथं न श्राद्धं प्रशक्तिविधिवाचं न्यायविधावतावा । अत्रैव वाजसनेन निषेधातिक्रमादनिच्छेदनमूलं यथासंक्रान्तामपवात्मन पाषनेन धृष्टिश्च । न
द्यायां पिण्डदानेच्छेदपुत्रो विनश्यति । मन्त्राकानमाश्च वाः । अस्मिन्मया मन्त्रावक्ति च उत उत वाकायाव । उजः पाविशानि कश्चानो बहोदयं याव । योगिया उच्यते । कामश्च
श्रुत्वा मउत्तं दिवा वा सोमथ क्रमं । मन्त्रान्मूर्कमाथात्रा कामश्चो ममा म्मत्ता । उमाश्च
दयमूर्कश्चै मन्त्रा यो बत यो म्मथा । इति मन्त्रपाविजा उ माधवा ठा यश्च उमा उ उ पवठना ।
मः । अतिदेश उक्तं सुप्रवृत्ते । प्रकृतान्कर्मणो यमा उ ममाने म्कर्मम् । धर्मा उदिशि
वादेकवाक उच्यते उपायवाध विधा उ पयुदामोक्तं प्रकृतं उमा वा म्मायां पिण्डदानेच्छेदावगणिकथं न श्राद्धं प्रशक्तिविधिवाचं न्यायविधावतावा । अत्रैव वाजसनेन निषेधातिक्रमादनिच्छेदनमूलं यथासंक्रान्तामपवात्मन पाषनेन धृष्टिश्च । न
। न्यायनये यथा का वा उ न उ कश्चिदौ प्रकृति प्रनययो बका र्थं निमन्त्रे नान्य उ व विद्यर्थ उद्दकापि अन्था नाना विधिकल्पाने गो व वा । अत्रैव वाजसनेन निषेधातिक्रमादनिच्छेदनमूलं यथासंक्रान्तामपवात्मन पाषनेन धृष्टिश्च । न

(क्रिया उ मन्त्रानो वनयो बका क ता देव)

प्रशस्तुकानं विनावाक्यादीउवकानेनिश्राश्च विधानानुश्राद्धनापः । अत्र वागकर्षणकारुद्रादशाथावप्रिवचनमपिमर्द्धुत् । अन्त्याप्रध्यातुकानामात्रणवत् ३३ द्वादशश्राद्धानुष्कमाधेः । वस्तुत
स्तु त्वदनुकल्पतवोअधिकबनमानायाश्च पर्युदामाधिकबनविषयवाक्यमेव किन्प्रयत् । ३० श्रावणइतिठरुब्रुव° अन्ते प्रोषडितिठरुब्रुव° यजेति ब्रुव° येयजामत् इतिठरुब्रुव° ब्रुव
वावघृष्टकारः । एषवेमपुदशप्रजापतिर्घृष्टेयते अनायउइति उडानडिद्वारे नानुयातेषु
नि अइकावेकादशेद्विघमत्पशकपबमगत् ३० मातृपशकपक मपुदशनिर्द्धुशबीवममदि
मप्रगणे निघुत् इति यजतिषु येयजामत्कबनमूणदिष्ट ३३ गदिशठश्राद्धात् नानुयातेषु
द्विकल्पः ३३ पर्युदामः अनुयाजातिविक्रयालघुयेयजामत् कारुइति । नन्वेव विषयमेधर्थाः प्राप्नुमानोकि कमा शान्तायेननिषेधेनकथंनेहाविकल्पइतिठे उडकानिकप्रयःसाध
नठं प्रुअवाधिउ° प्रुतिषेधेनठ कानालुश्यानिष्टे ३३ उडपुते इतिविषय कुदेनउन्ताथपनीउडाडावानुविकल्पः ३३ इतिकथं वाधुवाधकेडावइतिठे यदिइदानीं प्रुउमासुथं

(पर्युदामाकारं दर्शयति) २

(अधिकबनमपुष्कदिनेनविविधदर्शयति) ६

उपविष्टोऽसौ क्रियामहयत्रनः । यद्यपि पर्युदासोऽस्ति कश्चन विधेः बोधोऽस्ति नवाहलं नवात्रयं वायः इति मिश्रं च तथापि उच्यते यत्र दोष
 प्रायश्चित्तयोः शुद्धिस्तु उच्यते नानुबोधात् अथोऽपि कल्पान् । यथा भर्गोऽत्रादिविवाहं मष्टमठं प्राहुः पश्चात्तर्जनादौ उच्यते तथा विधेः विषये नः पर्युदास
 प्रमत्तपर्युदासोऽपि उच्यते वाक्येन कल्पानुबोधेन । अत्रैव कुरुकानादिग
 उच्यते मीठैव समावासात्प्रनिमा । पर्यायेऽनिराजेऽथ विमंश्रादिबेवठ । म
 विष्णुपुत्रानेनिःश्या" वेदोऽदितानां निशानां कर्मणां समतिक्रमे । सूत्रकत्रुतनोणे
 संगच्छेत् । अत्रथा उच्यते नम्यात् । अत्रैव तजराजः लोषेठैः कुरुकानां नाठवेदुधः । उच्यते नानुबोधेन वागीणिहृनां नोपतिष्ठेत् इत्यत्र वागीणिनिदाश्रवनाः प्रमत्त
 नापतिष्ठेत् इति श्रवणात् पर्युदासता ॥ अत्रैव तजराजः । कर्मकुर्यात्तनावाक्छेत्प्रादिशोऽनेवुधः । सूत्रः कानेऽपि मर्षं नतः कानमणे कच्छेत् । उच्यते नानुबोधेन वागीणिनिदाश्रवनाः प्रमत्त

२ यत्र ०

(अविभाकः) ७

२ यजवा

त्रिधा वत्तमि ३३ पुनां ७ । धान्यं नृपदद्यात्कवचं वा वेद्यो गे त्रिना न ह्ये मानिं ७ नक्ष्त्रे । इति देवनवठनां प्रायश्चित्तानुबन्धं कर्मोपदिष्टं । अत्र यत्नमकन्युतमम्यत्तु च उलो व हो त्रि वरु उ व
 पुनयुक्तं योजयेत्तदनेषु । प्रवृत्तिनहिता बोधु विडा वेष्टनानां मनिन न व र्वाणुः मप्रधाणु कनम इवनेन । कृष्णो त्रिष्टे तु नामं श्रेयनेते म्प्राङ्नाशः फनयो सु उ वा हः वाया
 पंक्ति यो त्रि वि कु म्प्रायोः म्प्राः सर्वमन्त्रानेकानेव प्रधाणु । इति वा द्वा यनि व ठने न ठ
 उवा ॥ ० ॥ अनादि देवता दर्शनानि न ७ ३ः पार्थदाम प्रम जो उ घ ण व ७ ॥ हृष्टको
 मेण ना वृत्तं त्रि मान मानि न जे । पृथ्वी र्म मानि ना र्थ वा द्वा न वि धा का ० म्प्रा या ०
 मूर्च्छि उ व्वा ७ । उ उ चाना वृत्तु मि न पि द्वि त्रि घा षु ष्ठे न न जे दि न नृ य प व ७ २ न उ थ म्प्रा न मा त्र ध नि उ ० कि षु ना दि दे व ता द र्श ने पि । उ उ ७ म न मा मे पि अ ना दि दे व ता द र्श ने म्प्रा न
 अत्र यत्नं प्राशुये मनमाम इवेतानी कृति देशमाह । अन्तथा व र्जये दि न ने ने व मि ह्ये र्म न मा म इ वे न थ कं म्प्रा । यथा वृत्त म नृ षे षे नि मि हृ ग वः । वाने वा य दि वा वृ ह्ने उ क्रे षा न्तु म्प्रा ग ७ । म

७५

